

แถลงข่าวองค์กรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทย กรณีการลักลอบนำพันธุ์ข้าวหอมมะลิของไทยไปปลูกและวิจัยในต่างประเทศ

ตามที่มีรายงานข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์หลายฉบับเกี่ยวกับการลักลอบนำพันธุ์ข้าวหอมมะลิของไทยไปปลูกในประเทศเพื่อนบ้านนั้น องค์กรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทย(BIOTHAI) ซึ่งได้ติดตามเกี่ยวกับกรณีการปกป้องข้าวหอมมะลินับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา เห็นว่า

1. นโยบายการส่งเสริมประเทศเพื่อนบ้านให้ปลูกข้าวและพืชเกษตรอื่นๆแล้วรับซื้อคืนกลับมานั้น เป็นนโยบายที่ถูกผลักดันมาโดยบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ (ซี.พี.) มานานอย่างน้อยตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา โดยในการบรรยายครั้งหนึ่งของนายธนินทร์ เจียรวนนท์ เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2540 นั้น มีเนื้อความว่า

“เราน่าจะไปส่งเสริมได้ทั้งบุญได้ทั้งคุณ ไปส่งเสริมเขาปลูกข้าว ปลูกข้าวโพด ปลูกถั่วเหลือง ถ้าเราไม่ไปส่งเสริมวันหนึ่งคนอื่นก็จะไปส่งเสริม อย่างนี้กว่าเราไม่ส่งเสริมแล้วเขาจะอยู่กับที่ ไม่ใช่เราจะได้เปรียบต่อทุกประเทศ เขาจนเขาไม่มีเงิน แต่ผืนแผ่นดินเขาคืออุตสาหกรรม ถ้าเราเอาแทรกเตอร์ไปไถ เอาข้าวโพดไปหว่าน แม้อย่างนี้หุ้หุ้หามาได้ไม่มากก็น้อย เราต้องซื้อผลผลิตเขามา ไม่ใช่ว่ากลัวว่าซื้อแล้วจะทำให้ราคาตลาดในเมืองไทยตกต่ำ พวกเราฟังแล้วอาจจะงว่พมให้ราคาสินค้าเกษตรแพง แล้วทำไมส่งเสริมเพื่อนบ้าน แล้วไปซื้อของเขามา เราต้องซื้อมาเพื่อส่งออก เพื่อเพิ่มมูลค่า “

นโยบายของนายวัฒนา เมืองสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ที่มีนโยบายรับซื้อข้าวจากประเทศเพื่อนบ้านโดยปราศจากภยานาเข้าจึงเป็นการเอื้ออำนวยต่อบริษัทยักษ์ใหญ่การเกษตรของไทยที่ต้องการเอาพันธุ์พืชของไทยไปส่งเสริมในประเทศดังกล่าว แล้วรับซื้อมาเพื่อประโยชน์กับบริษัทของตน โดยหาได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับเกษตรกรภายในประเทศแต่ประการใดไม่

2. กรณีที่ นายสุเมธ เหล่าโมราพร กรรมการผู้จัดการ บริษัท ซี.พี.อินเตอร์เทรด จำกัด ได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์แบ่งรับแบ่งสู้ว่ามีความเป็นไปได้ที่บริษัท ซี.พี.อาจมีโครงการวิจัยเรื่องข้าวในในต่างประเทศนั้น² หากพบว่าเป็นการนำข้าวหอมมะลิไปวิจัยในประเทศเพื่อนบ้านจริงก็หาทำให้รอดพ้นความผิดไปได้ไม่ เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 บัญญัติให้ข้าวหอมมะลิเป็น “พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป” ซึ่งผู้ใดที่เก็บจัดหารวมรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปเพื่อทำการปรับปรุงพันธุ์จะต้องได้รับคำอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และจะต้องทำสัญญาแบ่งปันผลประโยชน์ก่อนตามมาตรา 52 โดยหากไม่ดำเนินการ จะมีความผิดตามมาตรา 66 คือจำคุก 2 ปี หรือปรับ 400,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3. องค์กรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทยเห็นว่า การให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ระดับสูงของกรมวิชาการเกษตรเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2547 ที่ว่า ไม่สามารถดำเนินการใดๆได้ กรณีที่มีการนำเอาพันธุ์ข้าวหอมมะลิไปปลูกในต่างประเทศนั้น ถือว่าเป็นคำให้สัมภาษณ์ที่หลีกเลี่ยงการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ เนื่องจากอธิบดีกรมวิชาการเกษตรมีฐานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ

¹ จากหนังสือ วิสัยทัศน์ ธนินทร์ เจียรวนนท์, อภิวัฒน์ วรรณกร-รวบรวม, สมหมาย ปราริฉัตรต์ -บรรณาธิการ, สำนักพิมพ์มติชน พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2544 หน้า 71

² “ซีพี”หนุนรัฐนำข้าว รับทดลองวิจัยในตปท, หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก วันที่ 13 พ.ค. 47

แม้กฎหมายไม่สามารถเอาผิดกับผู้ปลูกข้าวหอมมะลิในต่างประเทศได้ แต่อธิบดีกรมวิชาการเกษตรและรัฐมนตรีที่กำกับดูแลกรมวิชาการเกษตรสามารถเอาผิดแก่ผู้ลักลอบนำข้าวหอมมะลิไปปลูกในต่างประเทศได้ อธิบดีกรมวิชาการเกษตร และรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องจะเฝ้าติดตามการละเมิดกฎหมายและละเลยต่อการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศมิได้

4. โดยเหตุที่ผู้กระทำผิดตามบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวอาจเป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่มีอิทธิพลทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งการดำเนินการของอธิบดีกรมวิชาการเกษตร โดยลำพังอาจไม่เพียงพอที่จะเอาผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ องค์กรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทยจึงเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งรักษาการตามพ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาสอบสวนผู้ลักลอบนำข้าวหอมมะลิไปปลูกยังต่างประเทศเป็นการด่วน ทั้งนี้เพื่อหาผู้กระทำผิดมาลงโทษ จะได้เป็นบรรทัดฐานสำหรับป้องปรามมิให้กลุ่มผลประโยชน์ใดๆนำข้าวหอมมะลิไปปลูกยังต่างประเทศอีก ซึ่งจะสร้างผลกระทบต่อชาวนาที่ปลูกข้าวหอมมะลิ และกระทบต่อผลประโยชน์ของประเทศโดยรวม

5. หากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไม่มีการดำเนินการใดๆเพื่อสอบสวนบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์หรือบริษัทใดๆที่อาจเกี่ยวข้องกับการนำข้าวหอมมะลิไปปลูกหรือนำไปวิจัยในต่างประเทศซึ่งถือว่ามีคามผิดตามมาตรา 52 ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.2546 องค์กรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทย จะประสานกับกลุ่มชาวนาที่ปลูกข้าวหอมมะลิ และองค์กรชาวนาที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการแจ้งความกล่าวโทษผู้ที่เกี่ยวข้องที่ละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ต่อไป

องค์กรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทยเห็นว่าความขัดแย้งในเรื่องพันธุ์ข้าวในกรณีนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน รัฐมนตรีที่กำกับดูแลกรมวิชาการเกษตรควรดำเนินการสอบสวนเพื่อแก้ไขปัญหานี้ในขอบเขตภายในประเทศก่อน โดยอาศัยกฎหมายภายในที่มีอยู่เป็นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเพื่อนบ้าน และป้องกันมิให้เกิดความไม่เข้าใจระหว่างประชาชนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในอนาคต

วันที่ 17 พฤษภาคม 2547

องค์กรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทย(BIOTHAI)
801/8 งามวงศ์วาน 27 อ.เมือง จ.นนทบุรี โทรศัพท์ 02-9527953 www.biothai.net
สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ : วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ 07-0368030

หมายเหตุ พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.2542 มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับกรณีนี้ดังนี้
มาตรา 52 ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษาทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ โดยให้นำเงินรายได้ตามข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ส่งเข้ากองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง
มาตรา 64 ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 33 หรือมาตรา 47 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้